

๕๒๑๑๒๐๒: สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม/ป่าชุมชน/บ้านสามขา

พรพิมล ชำรัมย์: การจัดการป่าชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรวัฒนธรรม กรณีศึกษา: บ้านสามขา หมู่ ๖ ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.ดร.รัศมี ชูทรงเดช. ๑๐๐ หน้า.

การศึกษาเรื่องการจัดการป่าชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์ความรู้รวมให้กับชุมชนอื่น ที่มีปัญหาในการจัดการทรัพยากรภายในชุมชน โดยผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตการณ์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์จำนวน ๒๐ คน จากชุมชนบ้านสามขา

ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการป่าชุมชนของบ้านสามขา นั้น เกิดจากการแก้ไขปัญหา อุทกภัย และภัยแล้งของชุมชนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันมาหลายปี โดยที่ชาวบ้านหันหน้ามาปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางออกของปัญหา และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ในการสร้างองค์ความรู้ และการดำเนินงานตามแผนการจัดการที่ตกลงร่วมกัน ชาวบ้านสามขาผ่านประสบการณ์ เรียนรู้ และปรับแก้วิธีการอยู่นานนับ ๑๐ ปี จึงเริ่มเห็นความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและมีความเกี่ยวเนื่องกันในแบบแผนการจัดการ คือ การนำประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการป่าชุมชนของชาวบ้าน ช่วยรักษาผืนป่าไว้คืนความสมดุลให้กับระบบน้ำ และความสมบูรณ์ของดิน ดังนั้นการจัดการป่าชุมชนของชาวบ้านสามขา จึงไม่ใช่การจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างเดียวแต่เป็นการจัดการกับความอยู่รอดของคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการถอดบทเรียนความสำเร็จจากกระบวนการจัดการป่าชุมชนของบ้านสามขา นั้น เป็นการเสนอตัวอย่างการจัดการ เพื่อชุมชนที่มีลักษณะทางกายภาพ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่คล้ายคลึงกันสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชนของตนเองได้ในโอกาสต่อไป

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา ๒๕๕๖

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

52112202: MAJOR: CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT

KEYWORD: COMMUNITY FOREST/ CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT/ BAN SAMKA

PORNPIMOL CHAMRAM: COMMUNITY FOREST MANAGEMENT AS A CULTURAL RESOURCE CASE STUDY: BANSAMKA MOO 6, HUA SUA DISTRICT, MAE THA, LAMPANG PROVINCE. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. RASMI SHOOCONGDEJ, PH.D. . 100 pp.

The study of community forest management as a cultural resource. Knowledge is intended to be integrated with other communities. The problem of managing resources within the community. The study used qualitative research methods (Qualitative Research) collected field data .By collecting data from interviews (Interview) and observation. In interviews with a sample of 20 people.

Results of the study showed Community forest management of the Ban Samka. Caused by the flooding problem And drought of the community continue to occur for several years. The villagers turned discussion to find a solution of the problem. And get support from the public and private sectors. In the creation of knowledge and implementation of management plans agreed. Ban Samka through experience learning and adjustment method is more than 10 years to begin to see the success that is tangible and is related in a management plan that is bringing traditional and cultural beliefs on the part of management. The meant to restore balance to the system. And integrity of the soil. Therefore, the management of community forests, three villagers, It's not only dealing with natural resources. But dealing with the survival of the community sustainable. , Ban Samka. Management of natural resources is not In other words, dealing with the survival of the community sustainable.

So the lessons of successful community forest management process. Ban Samka of the home, the proposed model of the community. For the community with physical characteristics similar beliefs, cultural traditions. Be adopted to guide the right to their own community in the future.

Program of Cultural Resources Management Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2013

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นฉบับสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาของผู้เกี่ยวข้องหลายท่านดังนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ดังนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพิสิฐ เจริญวงศ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชนัญ วงษ์วิภาค กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และรองศาสตราจารย์ ดร.รัศมี ชูทรงเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาและแก้ไข ให้คำชี้แนะการทำรูปเล่ม และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิก เลิศชาญฤทธ์ และ ศาสตราจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร เป็นอย่างสูงสำหรับโอกาสในการเข้ามาพิสูจน์ความเพียร ในการผ่านความยากลำบากตลอดหลักสูตรนี้ไปให้ได้ ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร สำหรับกำลังใจ ที่ศิษย์คนนี้ถวิลใจ

ขอขอบพระคุณ คุณลุง-คุณป้า-คุณน้า-คุณอา-พ่ออ๊วย- แม่อ๊วย-น้อง ๆ และอาจารย์โรงเรียนบ้านสามขาทุกท่านที่ให้ความเอ็นดู ความเมตตา และให้ความช่วยเหลือ ในการสะสมประสบการณ์ ความรู้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสำหรับวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณครอบครัวพ่อธรรม-แม่อวย เฉลิมสุข และครอบครัวพ่อศรีโท-แม่ดี ยะโส และพี่ก๊วยที่ได้อุปการะลูกสาว น้องสาวคนนี้ตลอดระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณ ทนาย สุนิตย์ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ปัญหาที่ผ่านเสมอมา โต้ง-ตุ้-โก้-เพื่อนที่คอยแคะ แคะ เกา บางอารมณ์ที่ท้อแท้ และขาดสติ พี่เอ็ม-พี่หมาย-พี่พีช-พี่ตัม (เฉลิมพร) ที่คอยผลักดันด้วยวาจาและคอยช่วยเหลือการแก้ไขเล่มตลอดจนการแก้ไขภาษาอังกฤษจนสำเร็จ พี่ต๋อง-พี่อู๋-พี่ตัม- ที่มีส่วนในปริญาใบนี้ร่วมกันตั้งแต่เริ่มลงมือเก็บข้อมูล ขอขอบคุณพี่ตัม(มนตรี) สำหรับการก้าวผ่านปัญหา มานับครั้งไม่ถ้วนตลอดการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงมาตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่คอยสนับสนุนการทำงาน และให้กำลังใจเสมอมา น้องชาย ที่คอยช่วยเหลือเรื่องการเดินทาง และกำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณตัวเองที่ไม่ท้อถอย สู้จนนาทีสุดท้าย และผ่านมาได้ด้วยดี